

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

 проф. Ігор Цепенда
«24» квітня 2023 р

ПРОГРАМА

фахового випробування з

КОМПЛЕКСНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ

для зарахування на навчання на перший рік навчання за освітнім рівнем магістра за
спеціальністю

011 Освітні, педагогічні науки

(освітньо-професійна програма Освітні, педагогічні науки)

на основі освітнього рівня бакалавра у 2023 році

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника

Протокол № 1 від 24.04.2023 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 630 від 16 жовтня 2014 р.

Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти розроблена на кафедрі педагогіки імені Богдана Ступарика (протокол №14 від 11 травня 2017 року) та затверджена вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 7 від 27 червня 2017 року), введена у дію 01.09.2017 року (наказ ректора №105/06-01-С від 31 серпня 2017 р.).

Об'єкти вивчення: системи освіти, освітні процеси у формальній і неформальній освіті, узагальнений соціально-педагогічний досвід, висвітлений у педагогічних теоріях, концепціях, контекстних (професійно орієнтованих) практиках, методики викладання освітніх курсів у закладах вищої освіти.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

1. Предмет і завдання педагогіки. Її взаємозв'язок з іншими науками.
2. Основні категорії педагогіки, їх коротка характеристика.
3. Характеристика структури і галузей педагогічної науки.
4. Характеристика методів науково-педагогічного дослідження.
5. Основні закономірності розвитку дитини.
6. Походження та характеристика понять «педагогіка», «вчитель», «педагог».
7. Соціальна сутність особистості. Основні чинники її формування.
8. Роль спадковості, середовища та діяльності у формуванні особистості.
9. Поняття про формування особистості. Роль виховання в цьому процесі.
10. Фактори, що впливають на розвиток і формування особистості.
11. Вікова періодизація дітей та юнацтва в педагогіці.
12. Джерела розвитку педагогіки.
13. Фактори соціалізації особистості.
14. Характеристика різних вікових категорій здобувачів загальної середньої освіти.
15. Концепції формування особистості, їх характеристика та особливості.
16. Види формування особистості.
17. Аспекти розвитку особистості.
18. Стадії розвитку педагогіки та їх характеристика.
19. Внесок у розвиток педагогіки визначних діячів-представників епохи Відродження, української педагогічної думки (Я.-А. Коменський, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Ф.-В.-А. Дістервег, К. Ушинський, В. Сухомлинський).

2. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання.
2. Система виховної роботи в школі, її орієнтовний зміст.
3. Закономірності виховання, їх коротка характеристика.
4. Принципи виховання. Їх коротка характеристика.
5. Поняття про методи та прийоми виховання, різноманітні підходи до їх класифікації.
6. Методи формування свідомості особистості, їх характеристика.
7. Методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки, їх характеристика.
8. Методи стимулювання діяльності і поведінки, їх характеристика.

9. Форми виховання і їх класифікація. Структура КТС.
10. Ознаки колективу, його структура, фактори формування колективу.
11. Динаміка і стадії розвитку колективу. Шляхи розвитку колективу (система перспективних ліній, традиції колективу тощо).
12. Поняття про науковий світогляд, його основні риси, шляхи формування.
13. Розумове виховання. Його завдання і зміст. Знання, уміння і навички – основа розумового виховання.
14. Етика як основа морального виховання особистості. Завдання, зміст і форми морального виховання в школі.
15. Роль статевого виховання в моральному становленні особистості.
16. Система трудового виховання в ЗЗСО. Основні види трудової діяльності здобувачів середньої освіти. Профорієнтація в закладі загальної середньої освіти, її характеристика.
17. Економічне виховання учнів, його роль у підготовці школярів до трудової діяльності. Форми економічного виховання в ЗЗСО.
18. Естетика як основа естетичного виховання в школі. Його джерела і завдання. Позакласна робота з естетичного виховання.
19. Зміст і форми фізичного виховання учнів.
20. Завдання, зміст і форми правового виховання школярів.
21. Завдання, зміст і форми екологічного виховання учнівської молоді.
22. Класний керівник — організатор виховної роботи в класі, його основні функції та завдання. Планування й облік виховної діяльності класного керівника.
23. Зміст, методи, прийоми та форми позакласної виховної роботи зі здобувачами загальної середньої освіти.
24. Зміст і форми позашкільної виховної роботи зі здобувачами загальної середньої освіти.
25. Спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості в світлі останніх документів про школу.
26. Засоби виховання, їх характеристика.
27. Самовиховання та перевиховання.
28. Система виховання дітей у сім'ї.
29. Система компонентів духовного світу особистості українця.
30. Ознаки та чинники процесу виховання.
31. Структура процесу виховання.
32. Показники ефективності та якості виховного процесу.
33. Основні концепції виховання.

3.ДИДАКТИКА

1. Цілісний педагогічний процес, його основні компоненти.
2. Поняття про дидактику та її основні категорії.
3. Поняття про процес навчання, його двобічний характер.
4. Характеристика структури процесу засвоєння знань.
5. Види та типи навчання, їх характеристика.
6. Закономірності навчання, та їх характеристика.
7. Зміст освіти в українській національній школі та його компоненти.
8. Загальна, професійна, фахова та політехнічна освіта.
9. Поняття про принципи навчання.
10. Науковість, свідомість й активність здобувачів ЗСО у навчанні, наочність як важливі принципи навчання.
11. Поняття про методи та прийоми навчання та їх класифікації.
12. Методи організації та проведення навчально-пізнавальної діяльності.
13. Методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.
14. Методи контролю і самоконтролю в навчанні, їх характеристика.
15. Поняття про форми організації навчання, їх класифікації.

16. Класно-урочна система Я. А. Коменського.
17. Типологія і структура уроків. Характеристика типів уроків (комплексний, контрольний, проблемний, подача нового матеріалу тощо).
18. Урок як основна форма організації навчального процесу. Тематичне і поурочне планування уроків.
19. Аналіз уроків.
20. Лекції, семінари і практикуми як організаційні форми навчання.
21. Гуртки, факультативи й екскурсії як організаційні форми навчання.
22. Індивідуальні і групові консультації як форми розвитку учнівських навчальних можливостей, попередження неуспішності.
23. Оцінка й облік результатів навчально-пізнавальної діяльності здобувачів ЗСО.
24. Домашня робота учнів, її норми. Подолання неуспішності в закладі загальної середньої освіти.
25. Системи індивідуалізованого навчання (дальтон-план, лабораторно-бригадній організації навчання, белл-ланкастерська система навчання).
26. Теорія формальної освіти та самоосвіти.
27. Теорія матеріальної освіти.
28. Проблемно-комплексна теорія навчання.
29. Теорія структуралізму у навчанні.
30. Державний компонент, вибірковий компонент, навчальний план та навчальна програма загальної середньої освіти.
31. Вид контролю у навчальному процесі.
32. Критерії оцінювання, класифікація та їх характеристика.
33. Функції процесу навчання.
34. Структура навчання, основні компоненти.
35. Етапи засвоєння знань.
36. Принципи побудови навчальних програм.
37. Засоби навчання.
38. Характеристика поняття «навчальна технологія».

4. ШКОЛОЗНАВСТВО

1. Принципи управління і керівництва ЗЗСО.
2. Органи освіти, їх функції в управлінні ЗЗСО.
3. Керівництво освітньою роботою закладу загальної середньої освіти.
4. Педагогічна рада школи, зміст і організація її роботи.
5. Методична робота в школі, її роль у зростанні педагогічної майстерності педагогічних працівників.
6. Поняття про передовий педагогічний досвід. Його вивчення, узагальнення та поширення.
7. Планування роботи школи. Види планів у школі.
8. Функції управління в освіті.
9. Методи управління в освіті та їх класифікація.
10. Профорієнтація та її види.
11. Форми методичної роботи у ЗЗСО.
12. Види інспектування закладів загальної середньої освіти.
13. Органів громадського самоврядування у системі освіти.
14. Органи державного управління освітою в Україні.
15. Завдання школознавства.

5. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

1. Педагогічна майстерність, її критерії та рівні.
2. Структурні елементи педагогічного спілкування.
3. Вимоги до мовленнєвої культури викладача.

4. Сутність авторських педагогічних розробок.
5. Особливості застосування психотехніки в педагогічному процесі.
6. Артистизм викладача у педагогічній діяльності.
7. Види педагогічних здібностей.
8. Основні вимоги до усного мовлення.
9. Механізми міжособистісного сприйняття.
10. Роль педагогічної культури в процесі навчання.
11. Способи формування педагогічних і артистичних здібностей.
16. Види умінь як критерії педагогічної майстерності.
17. Педагогічний такт та його складові.
18. Елементи професійної компетентності викладача.
19. Структура комунікативного впливу.
20. Імідж викладача в педагогічному середовищі.
21. Прийоми привертання та утримання уваги.
22. Міжособистісне сприйняття в педагогічному процесі.
23. Соціально-перцептивні стереотипи в педагогічному спілкуванні.
24. Моделі професійної компетентності викладача.
25. Культура і техніка рухів педагога під час педагогічного процесу.
26. Вияв педагогічної техніки.
27. Сутність поняття стиль педагогічного спілкування. Види педагогічного спілкування.
28. Вимоги до педагогічного такту.
29. Комунікативні типи особистості.
30. Стили педагогічного спілкування.
31. Типи поведінки вчителя.
32. Сутність принципів і технологій утворення іміджу.
33. Компоненти педагогічної майстерності педагога.
34. Педагогічна техніка.
35. Роль вчителя під час педагогічного спілкування.
36. Основні педагогічні функції та якості вчителя.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аймедов К.В., Бабієнко В.А., Сторож В.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: *підручник*. Київ: ВД «Слово», 2014. 352с.
1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навч.-метод. посіб. / Завгородня Т.К., Стинська В.В., Прокопів Л.М., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стражнікова І.В., Сгорова І.В., Ковальчук В.М., Салига Н.М. / За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021. 430 с.
2. Андрюшина Л.Л., Каковкіна О.А., Кожедуб Т.Г. Загальні основи педагогіки в схемах. Дніпропетровськ, 2016. 160 с.
3. Василевич Л.Ф., Юртин І.І. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : *навч. посіб. для студ.* К., 2013. 128 с.
4. Внутрішній контроль : робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. К.: Редакції газет з управління освітою, 2013. 120 с.
2. Голованова Т.П. Толерантність і педагогіка: історико-теоретичний аспект. *Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2018. №2. С.21-24.
5. Гусаренко М.Ю., Валах Ю.В. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях. Дніпро, 2017. 89 с.
6. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. *Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. / Упоряд.: Воронькіна І.П., Чайковська Н.В. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 456 с.*

7. Енциклопедія освіти/гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Єгорова І.В. Моніторинг оцінювання якості освіти, його основні завдання. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Вид.дім "Гельветика", 2021. Вип.36. Том 1. 318 с. С.282-286.
8. Завгородня Т.К., Прокопів Л.М., Стражнікова І.В. Історія педагогіки: *навчально-метод. посібник*, Івано-Франківськ, 2014. 160 с.
9. Загальна педагогіка та історія педагогіки: *підруч.* / К. В. Аймедов та ін. [рек. МОН]. Київ : ВД «Слово», 2014. 352с.
10. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с
11. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : *навч. посіб. для здоб. вищої освіти*. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
12. Зайченко І. Педагогіка: *підручник*. Вид 3, доп. і переробл. Київ, 2016. 608 с.
13. Історія зарубіжної педагогіки: *конспект лекцій* / Упорядники: Л.В. Маляр, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. 64 с.
14. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR201233.html
15. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 р. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-zatverdylu-novu-kontseptsiyu-patriotichnogo-vyhovannya/>
16. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. №988-Р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-r#Text>.
17. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. 3-тє вид., випр. К.: Знання-Прес, 2008. 447 с.
18. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім "Слово", 2014. 440 с.
19. Лебідь О.В. Л Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу : навчальний посібник. Донецьк: ЛАНДОНХХІ, 2011. 263 с.
20. Левківський М.В. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. Вид. 4-тє, К.: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.
21. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с.
22. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>.
23. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
24. Педагогіка: методичні рекомендації для самопідготовки та самоконтролю / Укладачі: Плахотнік О.В., Стражнікова І.В. Івано-Франківськ, 2022. 94 с.
25. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків, 2016. 224 с.
26. Петрунько О.В. Молодь та інноваційні технології : перспективи і ризики взаємодії : навч.-метод. посіб. К. : Міленіум, 2013. 80 с.
27. Плахотнік О., Плахотнік О., Стражнікова І. Стратегічні напрями удосконалення освітнього процесу у вищій школі в сучасних умовах соціокультурного розвитку. Доступність і неперервність освіти впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика: збірник тез доповідей науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (Івано-Франківськ, 17 травня 2022 р.). Івано-Франківськ, 2022. 313 с. С. 209-213. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/12324>
28. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556 – VII. Редакція від 21.11.2021, підстава – 1838-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556->

18#Text.

29. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. Редакція від 21.11.2021, підстава - 1838-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
30. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 13.07.2020 р. Редакція від 24.11.2021 р., підстава – 1839-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.
31. Про позашкільну освіту: редакція від 22.05.2021 р, підстава –1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>.
32. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: *монографія* / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
4. Савченко Н. Професійний імідж викладача як складова його педагогічної майстерності. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2018. Вип. 17. С. 91-96.
33. Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю., Осьмук Н. Г., Чистякова І. А. Практикум з історії педагогіки: навч.-метод. посіб. [для студ. закл. вищої освіти]. Вид 4-те, доповнене й перероблене. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 165 с.
5. Семенова А. В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи ХХІ століття: синергія віртуального і реального в освітньому просторі. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2019. № 2. С. 40-48.
34. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : *посіб.* Київ: «Смолоскип», 2011. 376 с.
35. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с.
36. Управління закладом освіти: підручник / С.Г. Немченко, В.В. Крижко, І.Ф. Шумілова, О.М. Старокожко, О.Б. Голік. 2-е вид.перероб.і допов. Бердянськ: БДПУ, 2020. 603 с.
37. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Педагогічна інноватика: *навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с.
38. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Педагогічна інноватика: *навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2019. 190 с.
39. Ярошук Л Історія педагогіки : *навч.-метод. комплекс*. Бердянськ, 2013. 392 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.